

РУСКИ НОВИНИ

ЗА РУСИНОХ У КРАЛЬОВИНИ СХС

РОК V.

Нови Сад, петок 29. Јуна 1928.

Ч. 26 (184)

Смутне събитие.

Приходаа часи як у поединих людях так и у громадах, кед моржна запануе їх цілим существоом. Теди не юибераю средства, же би процивника уніштиць, бо теди зашлешени страсду розум не роби. Причина моржнї самолюбие, егоїзм, себичностї: Мунги буц так як я сїдем, хоч цали швет пре-падне — лбо ще поклониш або ще склониш. То була причина, же рацикальски посланик Пуниша Рачич штрелял у народней скупиці на хорватских посланикох радичевій партії, двох забил а трох чежко ранел.

Кажди посланик єст виражене своїй партії и народу, котри го виберал. Вон юноситель думох и исадињох своїх виборијох. Пуниша Рачич пришада та радикалом-национальцем, котри не припознаю у нації нової держави ніяких націоњ крем Сербской, котри стоя на становищі, же то лем преширена велька Сербия. Го людзе, котри вихованы у борби з Турками па и од нїх прияли способ водзеня политики. Бомба, револвери, забиваня то їх докази, а котрима сцу прешиведчиці своїх политических процивникіох. А то знак барац малей просвиценості и пісного моралу. Може буц то було уснишно у малей предвоенской Сербї, але у нашій новей европейской дер-

жави таки методи не водають добруму. Наша новини не политически, па прсто и не уходзиме у досягдайше писане о тим, але нам дужно юз озориц на тодо смутне събитие, котре интересує цали швет а за пашу державу будае мац вельки послідици. Людае їх думох и у нашим руским народу захобеди чарни памяток. Хто несана за „четынкох“ цо розбивали облаки мирним людзом, котри не спели гласац тоди за Панича и Прибичевича, або за роботу коцурских „битогашох“ и т. д. Зос обрідзенем одсудзус наш руски народ, таки діла як и тодо смутне събитие, цо ще додадло у Београду, а при котрим настрадали людски животы. Полни надії до провидіння Божого патриме у будучносць и жаждаме, же би крев забитих жертв во приломогла гу томе, да нестане у нашим отечеству таких политических влюбліох як цо бул Пуниша Рачич. Прешиведчиці аме, же тодо смутне събитие будае початок нового живота за нашо миле отечество, же наставе час, кед ще не будае лицитирац зос патротизмом, але любов до того чежко сотвореного отечества, будае моцибішоа од себичносци поединих людох, партійох и племенох. —

У нашим отечеству

Полит. положение. Убийство народных посланикох радичевій партії губікою порушашо шицікі и шицікі одсудзую тодо гадле діло. Але ведно ще наглашую, же тому єднак вилювати и радугевши пре своїх справонаш и увреди котри ще ішк не швеча народним посланикох. Герва ще пека док Раджич піадрави, але ще уж видзи, же до пременки влади о кратки час приядзе, лем у чим

ще будае тата временка састава їхго не зна. Наївецій ще бешеди о концентраційній владі, але слаби юнагрупок на то. Опозиція одредаела, же до теразішнього парламенту ще веде ю врачи.

Демонстрацій у Загребу. Пре смутне събитие у Београду пришло до демонстрацій в Загребу, у котрих наївецій участвовали комунисти. Ранети ѡз-

хельто особы. При ѿдніх комунисти нашли 500 болгарскіх рублох.

Др. Сингер у Београду, Познати лікар у Београду др. Сингер, пришел до Београду да лічи раниго Радича. Др. Сингер специалиста за цукрову хорогу и вон у світо време відчел и австрійского канцлера Сайнєза, кед бул ранети. Бо кожда рана у цукровой хороги чешко ще лічы, па и Радич хорогу на туто хорогу и прсто чежко идзе в його визправлением.

Забити посланици Павле Радич и Басаричи виходзячо торжествою на суботу у Загребу. Участніків ведея як 100 тысячна народу. Од часца візда и пардамента на участвоваліх піхто, бо Радичевым віяведи, все их искали юзажиц на погребу.

Злохади ще три банки до єдней. У кепікації економічні кризи чежко и банком оставаць и не сдна банка уж прещада. Прето ще идзе за тим, же би юз банки юз веџей удру-

жовані и на тот способ могли далей робиць. Так тих гулькох здружили югосл. Ескомітна банка, хиготекарка и Аграрна до єдней банка, котра юз будзе відлак „Югослав. здружека Банка“. Капітал будзе винесен 175 мільёни дин. Нова банка будзе мац важносць пре свой велики капі-

тим, котри трамаю буби одредаела міністерств 18 мільёни динари, же юз им виплацено.

Сто рочняци. У ванаке Дубиле (Сербия) житеці дуго жите. Так жеди юма юст веџей дідох, ютири павершили 100 роки а дно ме юз и 106. Всеги юз трамаю юще місце и робя ѹадозвольно своё земледілски роботи.

Пре фанат жеми. У Туали позадаели юе брана Матанович пре місце: єден другоме робел у прескоц и чкоду дасюд ногол. При єдней комесії, котра юз установиць дохля чија жем, павадає єден брат як другого и забежа го. Ето як юе история Канчан и Авела вже повторюю.

ИЩЕ О ФАБРИКИ.

А тераз юе постарам дац одвит на вопросы писателя.

„Чом да жиць земледілец у худобству и незнаню, кед около юного роскош и культура на рабочи земледілцох?“

Першо треба знац, же юст два типи земледілцох: єдни маленьки, котри юз храня с циберсю, не модерни, мало трошы, маршиую до поладка на пияцу, да юз дознаю юа цепу жайца, и піч не сцу жертвовац на фабрику. То су веќишина керестурских земледілцох. — А други — велики, подобни американским фармерам, цалком модерни, ис сдза цибереї, велько троша и на машини, бо у юдним, 1927 року купели 45.000 нових машинок котри юз не стоя на пияцих, але юз по телефону доанаю яки цени су по пияцих, бо юз маю слойо телефони, радио; Тоти баш по машинам виручели на улицу 130.000 своих собратий, худобных земледілцох, котри у 1927 року, —

хоч би юзли не предали ані

єдно зарно, — чисто на тим же роботікох заменіли зос машинами, — заробели 30.000.000 долларох т. е. 1.650.000.000 дин.

Дакле як видзице тоти земледілци шпекулирою на машинкох исто так, як и фабриканти. Видзице, воні само юз тей економії, котру добили од заменівания людзох з машинами, лем у юдним, 1927 року, можу поставиць ис юдну, але 110 по-вих фабрикох (1.650.000.000: 15.000.000, од цілини кредит юз сдней фабрики у Р. Керестуре, = 110). Чом же вони не фабриканти, чом же вони худобни?

Чи може фабрикант жиць на рачун таких земледілцох, кед и тоти земледілци исто так су капиталисти, як и фабриканти, лем може буць ище не дошли до ювого материального розвития по-добно капиталистам фабрикантом. Дух у юх исти тот, ягод и у фабрикантох.

На страни земледилца юст ишие юдна преднош: же у

кього газдоване природне. Земледелец ма менше пенежки их фабрикант, але вонка кратши чи слугти час може живи и цалком през меножа. Я же спомнем на юного земледеля у Купинки, котри — хоч и має менежки — сцел, а ипак ніч не купел на пляцу у Сомбору. Сам припомендал: „пходзел сам цали цияц, але цо сом знал купиц, кед шынко тово, цо сом там видзел, я мам и дома“.

Окрем того земледелец може будц и високо образовані. Не треба нам исц даско за примиrom. Знаме, же и сам Керестур видал зос сваїй средини високо образованых людзюх. А Шваби иду ище и далей. У іх — у велям случаіах — людзю вишого образования не глядаю левши занат од земледельства, робя на той жэмі, котра их одранела подобно своим собратям земледельцам, котри може су цалком не учены, на пр. у Гайдобри.

Не нужно да я одвитусм на Вашо вопросы, одвитуб Вам сам живот на место мис. кед жадаце справиц Керестур фабрикантам, або америцким фармерам. Ви

зос своим поступком папе писателю, не лем не решаваце „социални неправди нашого дружтва“ але их ище баржай жервице.

Терашне време ище во згодне за векши предустройства, то ана кажды, бо мы ище и до терез пе винили зос сферн шпетовей войны, а кед мы и тераз живеме о вибереi, знаме, же було не давно време, кед ведл людзе по мали але цибереi.

Першie трёба оздравиц и умирэц шает, лічиц рані як тілесны так — в особенности — и духовны путем милосердия, гуманизма, просвіщення, да дойдземе до того, да „воздство добре руки“ будзе панце добре не лем на словах, але и на ділох. Жеби туту руку мишицы почувствовали, же вона добра, и дійствителю може вадзіц нас по добре драже у шыркіх односах, а не лем по драги фабрикох и машинкох.

После того — кед будзе потребно — можеме иле постарац за современе пополнене Керестура.

(Дляў булак.)

Д-р Андрія Наділайко

Ошт. лекар.

ГЛЕДАЙМЕ ПРАВДУ.

Дурне учено, же чловек постал од маймуна.

Дорогай приятелю!

По прецізіях двох пісмехъ могли стаці па прешведчані, же чловек ніяким способом не мог постасць од маймуна. Зос тэрзільного пісма увядзіце, чи то ўказани посціці ўпхідзя с тей на-

ухи, же чловек постал од жывотні.

Кажда страсць и грех не імачество, не іншага памесціўшася була бы допустена, бо то у природнім жахну и прэнів тога жадна полідзя не може ніч зробіц. Цаси ізвест були бы полькі зладіох. Принішаніні тэх науки тваря, же би не дхудзе, хоць су

животні, еден ту другому спрабавал пристойно. Медитатік треба лем помніціц біжней до той „чловек-животні“ и правей животні. Для животных не шлебодні але их управіц лем природна нужда так, же вони ім удоволікі віше у определені час и у стацій жары. Чловечы діла су шлебодні и навогранікі. Вони може своим разумом сам управляц и устряжавац а може и робіц проці розуму горысе од животні. Може постац шаніца, скучны и т. д. когдан віше вынайдзе средствіні, же би удоловіл страсцю. Док мало таких прихильниках, поты не ганьбы пред векшу часу людзюх, бо ипак вешина трума початак и кончину живота як дошкаль сяліте. Прэспіцезіші занімаю ще інші за племеніні стварі як цо звалася и уметнесц, але ще уж тераз відда, як под вальюм тей

крайней науки, же чловек постал од маймуна, знаесьці пада в зіркі не почитуе. Вісно як ще таі високо просніцкі людзі по-дадаю ўніцім ужіткам не подніпную і найменьши увреды, але еден другого забыва. Отворено научную, же бізних и худобіх не треба весяція попатрац, але іх уктоўш як непотребы животні, же бя ще на іх месце віховали моцнісці. Нешкайши азархісти по-вонкую не особено на тату науку и лем чекаю, да іх будзе до весяція па да можу вдергіц. Чи даклем тэка наука, котра би за-препасцела род чловечі, може буц пралікі? Людзе можу за-преднаці лем теды, кед наісце інакше жаю як животні, и лед су прешведчані, же вони цініка вешие од животні. То спечніта правда и прэто мушан будц правда, же чловек од животні и од маймуна цалком іншакістворені.

Широм света

Шледи видава. Планета французска лікар за отці Бонефоль у варошу Бордо сперація на очі жаночіца Агуста Корбіс, котри бул інспіры і повраціл музздраві. Корбіс може тераз краіні чатай. За 35 років по доктор Бонефоль сперація і велькім успіхом, то тераз 44 случай, котры не але удал.

Із прешіреніс кат. штампіни російская французска друкарня „Крык Сіверу“ пожытку на пол мільйоні франкі. Да 6 дын наскікіцаля санджані и пропсініціи католіцікі туту потребні суму. Так это робя санджані народы, котри азако цеіці важыноц штампіни. А при нас — и дзялкту предплату не ілаца!

Румунія и Мадярска ішліца пра импінія, котры румунска вілаца одніміа мадярским імітельцем. И Союз парохода бешавівал с той звады и решено, да ёшэ вони самі зіміры Медзі со-бу, и ког ще не злока, да одре-дзят англійскі міністэр Чембер-лен.

А як Валеріні бара іхал, на відзіні тога Ангела Хранителя са. Цецилії, прэгравіру ў ньому сп. Цецілія: Зо-бачиц го можеш лем теды, кед ще обрациш на християнство, и то дай ёшэ покресциц. Валеріні на то пристане и одлучи ёшэ прыян християнство. Пойдзе та Папи Урбану, да го поду-ти у веры и покресци го.

Кед ёшэ потым поврацел Валеріні назад, пайдзе св. Цецилію як ілесчи у хижі, а при ней стой Ангел Хранитель у інбеліні ясносці. Од того видзіния вон ёшэ злек и дораз поволал и свойского брата Тибурія, да и вон то видзі. Тото чудо як збачел и його брат, дал ѿс и вон покресциц, та приял християнство.

Кед ще дочуло у Риму о их наврацене на християнство, нагнівал це Алмахій, управлятель Рима и дал их осудзіц на лімсці. Да себе

комуністы плячкаю мана-стери. Док ся найбікіх ру-скіх манастирох св. Сергія цал-ком оплечкали, У тым манастиру ішлі 800 монахів амез велькі драгоценісці. Монахах лягівали а з манастиру зробілі працівниць.

У Мадярской вікры лутераністі амрікански банкаре з Бостону. Вони послали мадярским каланіном 5 мільйоні долари на будоване церквох и заведеніах.

У політических кругах суда, же тата помоц лам ёдна карта у велькім лутеранськім ганьцу з котрам би амеріканісці сисці звязац сяродзіу Европу.

Васідзаніе Малей Англії отримало ще прешлогі тижня у Букурешту. Заступніцы посдиніх державах надзялі ёшэ наінбаркей п акцыі лорда Ротерміра и вен о одношкінох Югославікі гу Італіі.

Медредз сцекол у варошу Ліпчу зас циркусу и пошол да варошу. При одним хотелу гра-ла музыка и меднедзюві ёшэ то

може шыцко их добро присвоіц, повола и св. Цецилію, жону Валеріяна. Сцел ю наіпершіе присиловац, да ёшэ поганісцім башком по-клоні, а да ёшэ охаби хри-стиянства. Кед ёшэ вона ні-як не дала склоніц, и ёшэ баржай наглівал и роз-каже да ёшэ ю мучи впел-якіма мукамі, и пробуе ве-чистима кушнями. Тото ши-цко не помогло, да ёшэ ю

предобіе. Дал ю наконцу запрец до єдной купальни, да ёшэ при велькай горучаві и нари бацаві.

Но кед и други дзень о- стала ище при животу, роз-каже да ёшэ ей одрубе гла-ва. Мучитель три раз пробовал да ёшэ ей главу од-рубац. И так свята лежала три дні у креві и не знала за себе, док на коніу у тым и не умарла. И таким спо-собом задобила двострукі венец слави у небе, за своё

ФЕЛЬТОН

Образы зоэ: Риму.

У Катакомбах.

У Катакомбах св. Калиста є цело и святей Цецилії. А як ю Римлянъ бара поштую, а и цали християнски иніет, спасілісце кус весяці за туту святу мученіцу и дівіцу.

Св. Цецилія була Римлянка и припадала старей, високей римской фамілії — Цецилія. Зос тей фамілії вишло велько и славных юнакох и вождох у римской рэспублікі у тот час.

У свойі младосці св. Цецилія найволела читац святе писмо, и молітву. Вежбала ёшэ кожды дзень у по-божності, добрих ділох и у святым живоце и так добивала алеек венцу и венцу охоту Богу омліц. И у тым вонка ёшэ одлучи, да ёшэ жер-

но начело. Вон навалел на музикантах и чекко их ранен. Медведя юдво звізали и привели назад до циркусу.

Нови крилатици видумали французьки наджелев Шапелетен. Крилатици не маю приєдна а лише на чамец. З боком маю пільничера и гурбіні, котри бара франчака робя. Всічай проби указали добре успіхи.

Роскош у Америці. У післядні часи почала ще у Америці ширити роскош. Богаті господи почали успіхи брушиків од самого золота. Таки брушиків купують барз вельмо милісни, а і спасику є, бо ще незнає що ще здоріє буде справована з такими господськими засяжаннями брушіків.

Пре сного пса насирдали двоме людзям у французьким варшаву Булонь ек Мар. Тарговець Крітін, котри мал 37 років скочив до моря, же би відмінну своєї малкого пса, котри спасику навінів до води. Струт го поціпава и чловек не відмінну. За тім скочела ѹдка міліса фінансів, же би го чиркотувача, як і вони застрадала.

Варош на предай. Шицькі хижки у варошу Емерсіем у Англії були власносці самого варошу, а житло зем алації кінця. Випадково, же та богата варош. Медінін Емерсіем був преизадужени у бачках. Тих дінькох пре злуство презали нові дініні бансі половку варошу на ліпітациї! На той способ хижки заш прийшли до притяжних рукож.

Мали висти.

Наш приятель п. Дюра Гарди, павтарун у Петровіцах заручив ще дія 17. VI. зос чесну п. Макрену Сенеди. Нашо сердечне виннозоване!

ЧИТАЙЦЕ

«РУСКИ НОВИНИ»

мученичество и дівичество. — Було то року 185 по Христу. —

Приповеда ще, же у часу шмерци тей святей, чудо ще Англіскіе прекрасніші від тим месце. —

Огеди то щіцок християнски шпот слави св. Цецилію чк заступницу музики, а особіто заступницу церкви музики. Малярею малюю як шедзи при оргонох и слуха гласи и пісніване ангелски з неба. —

Пана Пасхал I. дал преисці зос катакомбах дело св. мученици Цецилії до сїй церкви, що в подавигнута у чесці її у Риме. Спочива поділ главним олтаром и мраморним саркофагу (гробніці). Кед базиліку св. Цецилії обновили року 1599 отворели и тот саркофаг святей и відкрили цело святей мученици и дівиці тей у истим положаю лежац як що була теди похована. Об-

ДОПІС

Марійське Друштво Младежі. (10 роців).

Подобно як у других католицьких народах існує ще 10 роках и медзі греко-католиками Українцями у бувшій Галичині Марійське Друштво (Конгрегація). Гото друштво под заступництвом Преч. Діви Марії зважає себе за ціль організація младежі на основах християнсько-католицьких под баряком Преч. Діви Марії. Младеж обого полу (хлопці и дівчата) удружені у окремі секції — отділи) певніта Христовим духом, змодельовані зоз часту св. Споведау и св. Причасцу (раз на місяці), зограти за високі идеали любові, жертві за Христа и свой народ, и обновиць живот медзі Шицьку младежку у духу християнському. Тота община духа медзі интелігентну младежку буде мац благодатни вілив и на цали народ. Бе младеж, кед поакоучи науки и буде на самостійних місцях, як урядники, адвокати, доктори, учителі, жилючи медзі народом буде мац улив на народ и так поможе святій Церкви обновиць щіцоких у Христу.

Марійське Друштво у Галичині за 10 роках вельмо похречело напред. Центрально Друштво сст у Львові, а под його управу спада вецик як сто (100) месних організацій младежі, ко-

лічені була у щмату білу зос златом и сріблом вишиту, на котрій ще видзвело ище сліди креви. —

У Катакомбах св. Калиста була и свята дівица и мученица св. Агнеса, що поштує щіцок християнські пісні, а особіто в пам'ятниці молодіжі и дівчинок. Св. Агнеса була дівка исто богатих родичах, але християнських у Риме.

Ледво павершила 13 роки, а уж зос свою красу вельми зачаровала. О її руку старал ще осябито син римського намисника, по вона го одбила, бо вибрала себе небесного обручника І. Христа. —

Буде опіужена, же в християнка, да ще її так лехчайше настражи и да времені свою постанову. — Но ані ланци, ані огень, ані бичувані ще не отаргнули од любови гу Христу.

Була у вшеляких иску-

три ще воляю Марійски Дружини Младежі. И у Америці (Соєд. Держ.), Канаді, Бразилії основано філії Марійского Друштва медзі греко-катол. українськими емігрантами. Вельму заслугу має Мар. Др. Младежі, які поширюють добру книжку медзі младежку и народом и видава добри християнські часописи. За време своєго постновання през 10 роках поширело Друштво 2,000,000 (два мільйони) добрих книжок медзі народ.

То є велике число и вено шведочи о пильній діяльнісці того друштва. Дай Боже, да Марійське Друштво зос своїм ідейним, спасительним дійствованьм обляїши щіцоку младеж греко-католицьку як на найвиших школах, так інтеріїх и на основних, так и сельську по-запікольську младеж, и да ю обнови и утвердзи за Христа и за народ. Да ще наш народ руско-українські прородзи и да стане о бок културним християнським народом, як Поляни, Словенци, Чеси, Італійци, Іспанци, Немци и т. д. А як препородзені греко-католици Українці да принаїти у крило і правдивій Христопей Церкви своїх братох искоєдніших. Ето вельма задача Марійского Друштва, когру воно з Божку по-можу и ревносту управи и членів високі. Шицько за Христа и народ!

К.

ПРЕДПЛАТУЙДЕ ЩЕ

НА «РУСКИ НОВИНИ»

щіцькох особито, що до чистоти її. Ангел Хранитель очувал чудом її чистоту тілесну. Кед уж відзєні погане, же її нашкодиць ніяк не можу, руціли того яснітко до огня да згори, но чудом огнь ще її не доткнул и на конічу и її главу одрубали.

Свята Агнеса умарла мученическу шмерку року 304 за Деоклесіяна.

Бога була прави ангел у лісічким целу. Тота її обильносць, достоїнство, та tota любов гу исбу — и кожда небесній слави було видно на ліці тей дівиці и мученици Божої.

Родичи її ю поховали сами на своєм добру — у уліці „Via Nomentana“. На сїй трубу були днень и ноць. Осмого дня у полноці забачили несподівано, дає ще гу ним прибліжкує велике множество небесних дівиць у білих щматох. У

ВШЕЛЯЧИНА.

Процес, котри тирва 1000 роки. Року 999 даровал відн богач свої маєток медзі Наптулю и Салерком (Італія) монастирови св. Трофіма. О три роки позибіше властітель питали назад тово подароване добро. Монахи апелірували и так ще вже стверцагала до тераз. Тераз палалк Летере и Ракело ек наслівники вимарших властітельськох на ново започали процес. До тераз то пайдугини на шеце вірваючи процес, котри гідзек доткні свою 1000 роцівку.

Злато под виду. Народні послання у англійським парламенту Стратфілд еде вихасноваці своє вакацій на ток способ, же буде гледаць у морю при Тоберморі єдину ладу, котра 1655. потонела, а котра пошала злато у вредносці до нед 2 мільйоні долари. Нада дараз припадає гу іспанській війській флоті.

Дурнане шерца. Нашо перцо зацурка 70 раз на минуту а 36 мільйоні 792 тисячі до року. Кажды удар шерца занеса більше креви до жілоз а то 44-35 кілогр. на дасень. — Сіда часи креви отримує 30.000 власи, бо толькі их кожді чловек ма.

Таргую в кревлю. У Бенчу зяєли ще ісців людзюх, котри тартую або свою кревлю. Бо по-звіто, же при операциіх стрейкі ще тепло крева а вен погреби такому коржю університету пульзу адіну крев. То же, коли трансфузія креви. За пол. кінти креви плаці ще до 10 долари. Тома, же крев предавав не племінно ісців коме ю предав, а ю хорому од кого приєзди.

Іспит вредосци. При австрійських іменах звичай, же хлопчи скорів як ще роже, муни положкі таю ісити: Вони доска 24 годзини на найважчій спеко-коті у піску без єдкості и піща. Кед витримаю току ізробу и аложка ток ісити як теди мезо и шашки права. Але не шиці можу току відринаць, бо вел укру у тим.

Щтретку тих дівиць видза, та преображені свою давочку зос ясніткою білим як пісок у руках. Кед ще уж доса білічко прибліжели, свята Агнеса розкаже тим дівицам наїй ставю, а сама ще прибліжела гу самим своїм родітельськом та претварела им токи слова: „не заславе ще замну, бо я ю мертві, але ще радуйте замну, бо живі, бо сом сре-тна и бивам у Того (Ісуса Христу), котрого сом так любела на жемі“.

Цело святей, пронесли до Церкву її пошвецнії у Риме. Коло ней поховала и сїй родзена власна шестра свята Ємеренціяна, котру погане каменовали, кед ще модлела на гробу своїх пістри Агнеси.

Кажды хто націви Рим наїй не препущи и токи два церкви, Церкву св. Цецилії и Церкву св. Агнеси дівиці и мученици да их опати.

